Küsimused lastekaitse valdkonna juhile

1. **Kui palju on Teie omavalitsuses lapsi?**
   Vastus: Järva vallas on lapsi 0-17.a 1636 ning 18.a 108.

2. **Mitmele lapsele on omavalitsus määratud eestkostjaks?**
   Vastus: Järva Vallavalitsus on määratud kuuele lapsele eestkostjaks.

3. **Mille alusel on töö jaotatud lastekaitsetöötajate vahel?**
   Vastus: töö on jaotatud piirkondlikult (tinglikult Põhja ja Lõuna-Järva), kuid oleneb ka pooleliolevatest juhtumistest, koormusest ning juhtumite raskusastmetest.

4. **Kuidas ja millal viimati on kontrollitud lastekaitsetöötajale LasteKS § s 20 sätestatud piirangute puudumist lastekaitsetöötajana töötamiseks?**
   Vastus:
   Raili Ambos- kontrollitud 28.04.2025 (laste ja perede heaolu peaspetsialist);
   Birgit Mihhailov- kontrollitud 23.04.2025 (laste ja perede heaolu peaspetsialist);
   Pille Piigert- kontrollitud 28.04.2025 (peretöötaja);
   Madli Matvejev- kontrollitud 28.04.2025 (noorte heaolu spetsialist).

5. **Millised on peamised laste abivajaduse valdkonnad, millega lastekaitsetöötajad tegelevad?**
   Vastus: ***Töö perekondadega*** (lapse hooletusse jätmine, vanemate vaimse tervise probleemid, kättesaadavad teenused, lähisuhte vägivald (konfliktid peres, vanemate sõltuvusprobleemid jms); suhtluskord; ***turvalisus*** (emotsionaalne, füüsiline ja seksuaalne vägivald; hooletusse jätmine); ***majanduslik toimetulek*** (elektri ja vee puudumine, toiduabi/riided, toetuste taotlemine ja pakkumine); ***käitumisprobleemid*** (kodust või asutustest põgenemine, PPA teated, agressiivsus ja sellega tegelemine, vaimne tervis jms); ***tervis*** (arstiabi tagamine igale lapsele, vaimse tervise probleemid ning teenustele suunamine, puuete taotlemine, laste sõltuvused jms); ***koolikohustuse täitmine/hariduse tagamine*** (koolikohustuse täitmise jälgimine, suunamine laste vajadustele vastavasse haridusasutusse (ühiselamuga kool, KLAT), koostöö haridusasutustega jms);

6. **Mis olid Teie haldusterritooriumi lastekaitsetöö prioriteedid 2024. aastal ja mis on käesoleval aastal?**
   Vastus: 2024. aastal oli peamine eesmärk vanemluse toetamine („Imelised aastad“), peretöötaja töökoha loomine ning vaimne tervis (projektist saadud rahastus ning eriline tähelepanu oli eelkooliealistel lastel).

   Käesoleval aastal on eesmärkideks seatud peretöö tõhustamine, lastekaitse teenuste korrastamine/ülevaatamine siseveebis ja STARis, koostöö suurendamine Koeru Perekoduga, korrapärane kovisioon, kvalifitseeritud ametnike hoidmine ning psühhosotsiaalse kriisi esmaabi pakkumiseks valmisolek (koolitus 01.10.2025).

Sügisest hakkab olema regulaarne kokkusaamine LK töötajate ja peretöötajaga, et eesmärgistada tööd, rääkida juhtumitest ning leida koos lahendusi.

7. **Kuidas on korraldatud lastekaitsetöötajate osalemine koolitustel, infopäevadel ja supervisioonidel/kovisioonidel?**
   Vastus: Koolitustel osalemist reguleerib „Järva Vallavalitsuse teenistujate lähetuse kord“. Lastekaitse- ja peretöötajatele jagatakse infot koolituste kohta, mis tulevad lastekaitsetöö listidest ja koolitajatelt. Igal LK töötajal on õigus valida koolitust, kuhu ta soovib minna- siin ei sea piiranguid ei VV ega ka osakonna juhataja.

   Infopäevadel osalemine on LK töötaja valikul lubatud ja soodustatud.

   Supervisioone ei ole me saanud võimaldada tulenevalt eelarvelistest vahenditest, küll aga on sügisesse planeeritud üks supervisioon sotsiaalosakonnale. Kahjuks ei paku SKA enam lastega töötavatele isikutele supervisioone.

   Kovisioonid toimuvad ametnikega, peretöötajaga ning noorte heaolu spetsialistiga neljapäeviti veebis või mõned korrad kvartalis. Kogu osakond saab kokku kord kahe kuu jooksul, kus osalevad ka koduhooldustöötajad. Hetkel võiks arvata, et kovisioonid täidavad eesmärki.

8. **Millises mahus võimaldatakse lastekaitsetöötajatel osalemist tasulistel koolitustel?**
   Vastus: igale ametnikule on aastas ette nähtud 250 eurot osalemiseks tasulistel koolitustel.

9. **Mitu hooldus– ja /või suhtlusõiguse juhtumit on KOVis kolme aasta jooksul menetluses olnud?**
   Vastus: 28 menetlust.

10. **Mitu korda on viimase 3 aasta jooksul kasutatud lapse hooldus- ja/või suhtlusõiguse vaidluse puhul LasteKS § 40 lõike 2 sätet, mille kohaselt on kohaliku omavalitsuse üksuse lastekaitsetöötajal või muul kohaliku omavalitsuse üksuse nimetatud ametnikul õigus teha last kasvatavale isikule ettekirjutusi abivajava lapse kaitseks ja kohustada last kasvatavat isikut tegema koostööd lastekaitsetöötajaga? Kui ei ole, siis palun põhjendada, miks?**
    Palume lisada 2024 – 2025 aasta STAR menetluste numbrid, kus ettekirjutust on kohaldatud.
    Vastus: viimase kolme aasta jooksul on ettekirjutus abivajava lapse kaitseks tehtud neljal korral.

    2024-2025.aastal on kahele perele tehtud ettekirjutus (menetlused 21247340869 ja 24268052021).

11. **Mitme hooldus- ja/või suhtlusõiguse vaidluse puhul on kohus määranud KOVi lapse erieestkostjaks? Palume lisada menetluses olevate STAR juhtumite numbrid.**

Vastus: Järva vald ei ole olnud määratud erieestkostjaks. Üks juhtum on olnud meiega seotud, kuid erieestkostjaks määrati Tallinna linn.

KOV korraldatavad teenused

1. **Missuguseid abinõusid on Teil KOVi poolt võimalik pakkuda abivajavale lapsele ja tema perele (sh tõenduspõhised ennetusprogrammid/koolitused ja sotsiaalprogrammid) Teie piirkonnas (näiteks Imelised aastad, Vanemluse ehituskivid, SPIN vm)?**
   Vastus: Oleme osalenud projektis „Imelised aastad", kuid sel aastal me ei taotlenud, kuna infopäeva ja taotlemise vahel oli väga lühike aeg ning juhised jäid segaseks. Oma eelarvelistest vahendistest täies mahus rahastada ei ole võimalik.
   Lisaks saame lastega peresid toetava sotsiaalteenusena pakkuda toetusi laagrites osalemiseks, vaimse tervise abi, suure hooldus- ja abivajadusega lapse hoiu teenus, tugiisikuteenus, sotsiaaltransporditeenus, võlanõustamisteenus jne. kõik oleneb juhtumist ning pere toetusvajadusest.

2. **Millised abinõud on pakkuda lapse hooldus- ja/või suhtlusõiguse vaidluste ennetamiseks ja nendele vanematele, kelle vahel vaidlus kestab?**
   Vastus: esmane nõustamine (toe pakkumine, kokkulepete sõlmimine, peretöötaja suunamine perekonda), kirjalikud vanemluskokkulepped, suunamine perenõustaja juurde või pereteraapiasse, kiiret sekkumist vajavate juhtumite puhul kohtu teavitamine ja/või kohtu poole pöördumine (ajutine elukoht, kool), riiklik perelepitusteenus (Järva piirkonnas Ruth Juhanson).

3. **Mis abinõusid pakute lastele, kelle vanemate vahel on hooldus- ja/või suhtlusõiguse vaidlus?**
   Vastus: vaimse tervise toetamine, juhtumipõhiselt kaasame vajadusel tugispetsialiste haridusasutustest, ajutine eestkoste lapse huvidest lähtuvalt.

Tööprotsess

1. **Kuidas on korraldatud lastega seotud PPA teatiste vastuvõtmine ja menetlusse andmine?**
   Vastus: PPA teatised võtab vastu laste ja perede heaolu peaspetsialist Raili Ambos, kes jagab teate vastavale ametnikule (piirkonna- ja juhtumipõhiselt).

2. **Kuidas menetletakse lapse hooldus-ja/või suhtlusõiguse juhtumeid KOVis?**
   Vastus: Kohalikus omavalitsuses jõuavad lapse hooldus- ja suhtlusõiguse probleemid tavaliselt päevakorda siis, kui üks vanematest pöördub laste ja perede heaolu peaspetsialisti poole. Taolised küsimused kerkivad esile eelkõige vanemate lahkumineku või lahutuse järel, kui puudub üksmeel lapse edasise elu korralduses. Lahkarvamused võivad hõlmata näiteks lapse elukoha määramist, hooldusõiguse jagunemist (täies või osalises mahus) või lapse suhtlemise korraldust teise vanemaga – viimast võib üks vanem põhjendamatult piirata.

Menetluse esimeses etapis suhtleb spetsialist mõlema vanemaga eraldi, et kaardistada nende seisu- ja murekohad. Samuti kuulatakse ära lapse arvamus, arvestades tema iga ja arengutaset. Kui vanemad näitavad üles valmidust ühiseks aruteluks, aitab spetsialist neil leida mõlemaid pooli rahuldava lahenduse.

Kokkuleppe saavutamisel koostatakse kirjalik vanemluskokkulepe, mille vanemad allkirjastavad. See dokument aitab ennetada hilisemaid vaidlusi ja loob lapsele paremini struktureeritud ning stabiilse keskkonna. Kui vanemad ei jõua üksmeelele ka spetsialisti kaasabil, suunatakse pere edasi riiklikule perelepitusteenusele, kus professionaalne lepitaja toetab pooli võimaliku kokkuleppe saavutamisel.

Kui juhtub siiski nii, et omavahel kokkuleppele ei jõuta, võib üks vanematest (või lapse seaduslik esindaja) pöörduda kohtusse hagiavaldusega, milles kirjeldatakse lapse olukord, esitatakse konkreetsed nõuded ja põhjendatakse, miks olemasolev korraldus ei ole lapse huvides. Avalduse juurde lisatakse võimaluse korral ka tõendid – näiteks suhtluse takistamise juhtumid, lapse arvamus, psühholoogi hinnang või info varasemast perelepituses osalemisest.
Pärast hagi registreerimist teavitab kohus teist vanemat ning võimaldab mõlemal poolel esitada oma seisukohad ja asjakohased tõendid. Menetlusse kaasatakse ka eestkosteasutus ehk KOV, kes esitab kohtule oma seisukoha, lähtudes eeskätt lapse heaolust ja mitte vanemate subjektiivsetest soovidest. Vajadusel määratakse lapsele ka riiklik esindaja, kes tegutseb lapse huvide kaitseks erapooletult.
Kohtumenetlus võib toimuda kirjalikult või suuliste istungite kaudu. Istungitel kuulatakse ära mõlemad vanemad ning vajadusel ka laps. Kohtu jaoks on keskne kriteerium lapse parimate huvide kaitse, mitte vanematevahelise konflikti lahendamine.
Kui kohtuotsus jõustub ja seda ei täideta, on võimalik alustada täitemenetlust. Näiteks juhul, kui üks vanem takistab suhtlemist, võib pöörduda kohtutäituri poole ning taotleda sanktsioone, et tagada otsuse täitmine.

3. **Kuidas on lastekaitsetöötajale tagatud juriidiline tugi lastekaitsejuhtumite lahendamisel?**
   Vastus: Lastekaitsetöötajatele on tagatud juriidiline abi õigusnõuniku ja vallasekretäri poolt.

4. **Kes on lapse juhtumikorraldajaks kui vanemad on juba pöördunud kohtusse?**
   Vastus: meil on see reguleeritud piirkondade järgi.

5. **Kelle kohustus KOVis on lahendada lastekaitsealaseid vaideid ja kaebuseid?**
   Vastus: kohustus on osakonna juhatajal.

6. **Millist lastekaitsealast teavitustööd teete oma haldusterritooriumil?**
   Vastus: infot jagame jooksvalt kodulehel, FB-s ja vallalehes;

Teeninduskeskustes on meil üleval plakati ning jagame visiitkaarte (ohvriabi, lasteabi, koostööpartnerite kontaktid jms).

7. **Kas olete teadlikud tasuta lähisuhtevägivalla lahendamise koolitusest Digiriigi Akadeemias ning mitu lastekaitsekaitsetöötajat on selle läbinud?**
   Vastus: oleme kuulnud, kuid ei ole koolituseni jõudnud.

Koostööpartnerid

1. **Kes on omavalitsuse koostööpartnerid lapse hooldus-ja/või suhtlusõiguse juhtumite lahendamisel? Lisage palun kontaktid.**
   Vastused:
   Kesk-Eesti Nõustamis- ja Rehabilitatsioonikeskus (jarvareha.ee);
   Mõttemeel OÜ ([redacted]);
   Riiklik perelepitaja Ruth Juhanson ([redacted]);
   Koeru Perekodu (koeru.perekodu@jarvavald.ee),
   Järva valla haridusasutused
   Vajadusel kaasame:
   Ohvriabi töötaja Piret Vaher (piret.vaher@sotsiaalkindlustusamet.ee);
   Sotsiaalkindlustusameti konsultant Sirje Pint (Sirje.Pint@sotsiaalkindlustusamet.ee);
   Eesti Töötukassa

2. **Kuidas hindate koostööd koostööpartneritest asutuste, isikutega?**
   Vastus: koostöö on meil väga hea. Eriti heaks hindavad meie LPHPS-d koostööd Sirje Pindiga ning vaimse tervise teenuse osutajatega Järva maakonnas.

3. **Kellest/millest oma töös kõige enam tunnete puudust? Millisena näete ideaalpilti ning mis selle saavutamist takistab?**
   Vastus:

   Suurimaks mureks on kvalifitseeritud töötajate leidmine ja hoidmine. Suur töökoormus, ühiskondlik ja riiklik surve ning emotsionaalselt kurnav töö viivad läbipõlemiseni.

   Isiklikult usun, et tasuta kõrghariduse saanud spetsialistid võiks olla seotud riikliku töölepingu või kohustusega – nt töötada viis aastat oma erialal. See võiks leevendada lastekaitsetöötajate kroonilist puudust ning aidata tagada stabiilsust.

   Puudust tunneme kättesaadavatest ja paindlikest teenustest, mis oleksid koheselt olemas just siis, kui laps neid kõige enam vajab. Paraku on reaalsus tihti vastupidine – näiteks kiireloomuliste juhtumite korral võib lastekaitsetöötaja veeta terve tööpäeva telefoni otsas, et leida lapsele psühhiaatri või vaimse tervise spetsialisti aeg. Kui lõpuks kellegi registratuurist kätte saab, selgub sageli, et vabu aegu lihtsalt ei ole. Sama kehtib ka turvakodude, kriisiperede ja asendushoolduse teenuste puhul – vajadus on olemas, aga kohtade nappus või järjekorrad takistavad kiiret sekkumist.

Puudus on ka ressurssidest – aeg, rahalised vahendid, teenuseosutajad. Riigipoolsed nõudmised ja ülesannete jagamine KOV-le, mis võiks tulla koos piisava rahastusega.

Praegune STAR on jäänud ajale jalgu ning ei toeta menetluste loogilist ja dünaamilist haldamist (näiteks ei tõuse uuendatud või lisatud menetlused automaatselt nimekirjas ettepoole).

Ideaalmaailmas oleksid kõik vajalikud teenused (psühhiaatria, pereteraapia, kriisipered jne) koheselt kättesaadavad ilma järjekordadeta ja eelarveliste piiranguteta; olemas oleks piisav hulk tugiteenuse osutajaid igas piirkonnas; töötajatel oleks realistlik töökoormus, mis võimaldaks juhtumitesse süveneda ning pakkuda peredele rohkem individuaalset tuge; süsteem suunatud rohkem ennetusele, mitte ainult probleemide kustutamisele.

Takistustena näen: teenuste ja teenuseosutajate puudus ning protsesside aeglus; spetsialistide puudus, piiratud rahastus ja riigi toetusmehhanismide nappus, vananenud IT-süsteemid ja halduskoormus, mis võtab suure aja sisutöölt; ajapuudus ennetustöö tegemiseks.

Vajadusel lisage palun infot omavalitsuse vaates olulistel lastekaitseteemadel, mida pole käesolevas küsimustikus käsitletud, kuid mida peate oluliseks.